

Fortaleza in beweging
Dag allemaal,

Daar zit ik dan achter de pc in een hostel in Fortaleza. Nog maar 2 dagen hier maar nu al zo veel indrukken opgedaan. We zijn dinsdagochtend vertrokken met Arkefly naar Fortaleza in een vliegtuig vol met kaaskoppen. Daar begint het wachten, wachten bij de incheckbalie, bij de paspoortcontrole, de geldautomaat en het boarden.. Reizen staat voor een groot gedeelte synoniem aan wachten en geduld. We hebben een goede vlucht (ongeveer 9 uur) gehad, weinig bijzonderheden. Althans..het blijft bizar opeens aan de andere kant van de wereld te zijn. Brazilië! Wow! Het is er warm, maar anders warm dan in Nederland, vochtiger, ofwel we zijn gearriveerd in de tropen. We worden welkom geheten door Niels van Fairgroundsessions. Hij is onze 'mentor' deze reis. Na ingecheckt te hebben snelle we ons naar de zee om aldaar een duik te nemen in het lauwwarme water. Heerlijk 😊's avonds eten we 'echt Braziliaans' voedsel, pizza!! We krijgen uitleg over onze reis. We gaan kennismaken met de Braziliaanse cultuur, sportontwikkelingsprojecten bezoeken in de favela's (sloppenwijken), veel sporten, kennis uitwisselen en ons onderdompelen in grootste off-season carnaval van Brazilië. Het beloven 3 interessante weken te worden. Ik zal jullie wat meer achtergrondinformatie geven over deze reis. Het centrale doel van de Xplore/FGS reis en project is te leren hoe je door middel van sport kan communiceren, lessen kan leren en hoe jongeren zich kunnen ontwikkelen in kansarme situaties. Deze inzichten, lessen en ervaringen zullen gebruikt worden om andere jongeren in Brazilië hierover te leren en in Nederland meer bewustwording te kweken voor de kracht van sport en de bezochte projecten.

Fortaleza is volop in beweging. Woensdagochtend gaan we, met een aantal, hardlopen langs de boulevard om 6.30 uur. We waren niet de enige! Het is echt ellebogenwerk op het trottoir. Daarnaast wordt er gesurft en voetbal en volleybal gespeeld op het strand. Vandaag wordt de groep opgesplitst, de helft gaat het Arca project bezoeken in de favela's en de andere helft krijgt surfles van jongeren die deelnemen aan het Arca project. Ik ga surfen vandaag, dat belooft wat. Arca richt zich met haar werk op kinderen en jong volwassenen in de leeftijd van 5 t/m 18 jaar die in de favela's wonen, of op straat leven. Voor deze doelgroep organiseren de mensen van Arca sport- en spelactiviteiten. Arca Benadrukt de socialiserende en educatieve kracht van sport en spel en gebruikt dit om een beter perspectief voor de jongeren te creëren. Hierbij werkt Arca samen met bijvoorbeeld scholen. Een voorwaarde voor deelname aan het project is dat de kinderen naar school gaan. Wij maken vandaag deel uit van het surfing for life project. Dit biedt de jongeren werkgelegenheid en inkomsten. Zij leren ons de grondbeginselen van het surfen. Op het strand lijkt het betrekkelijk eenvoudig maar eenmaal in het water is het blijven liggen op de plank en het vinden van je evenwicht al een moeilijke opgave, laat staan staan op de plank. We liggen de hele dag in het water. Ik kan er niks van maar ben moe en voldaan aan het eind van de dag. We hebben kennism gemaakt met een aantal jongeren die elk een bijzonder verhaal hebben. Hier later meer over. Na een aantal caiparinha's is het goed slapen 😊. Vandaag ga ik de favela in. Ik ben ontzettend nieuwsgierig hoe ik dat ga ervaren. En vanavond spelen we een potje voetbal tegen de locals. Enjoy summer!
Groetjes 😊Maïke 😊

Brincando Juntos
Hallo lieve mensen,

Brincando juntos, samen spelen, dat is het thema van deze week. Ik heb zoveel meegemaakt en indrukken opgedaan dat ik niet weet waar ik moet beginnen. We hebben het community house, van ARCA, in de Favela bezocht. Eerst krijgen we een rondleiding door de sloppenwijk. Hoe ziet het eruit? Gewoon huisjes met rode daken. Alle huisjes bestaande uit 1 a 2 kamertjes hebben een tv, i.v.m. met soaps en voetbal, en zijn in het bezit van hangmatten. Er is geen riool (waarschijnlijk kun je je dan wel een voorstelling maken van de viezigheid en de stank). Het is allemaal erg indrukwekkend. Het sportproject is voor kinderen uit de buurt. Ze willen allemaal met je spelen en geknuffeld worden, een chronisch gebrek aan aandacht. De kinderen mogen deelnemen aan het sportproject als ze toestemming krijgen van hun ouders en naar school gaan. Arca werkt met een beloningssysteem met zelfgemaakt geld, arca reais. Ze kunnen 3 muntjes per dag verdienen als ze op tijd komen, respect voor elkaar en de leraar tonen en goed samenwerken. Hiervan betalen ze 5 muntjes per maand contributie voor een clubje (voetbal, dansen, capoeira, vechtsport, aerobics

etc). Voor degene die goed gedrag vertonen en dus voldoende extra muntjes verzamelen is er iedere maand een speciale activiteit, zoals een survival in de jungle. Verder zijn er maatschappelijk werkers en een orthopedagoge betrokken bij het project die de ontwikkeling van de kinderen en het gezin volgen. De kinderen worden iedere dag geobserveerd door de leerkrachten en de ontwikkeling wordt nauwgezet in de gaten gehouden. Aangezien er al genoeg ellende is ligt de focus op wat ze goed doen en kunnen.

Op vrijdag gaan we naar de Engelse les op de surfschool. De surfschool ligt in een slechte wijk, we mogen niet naar het strand daar. Zij stellen vragen aan ons en wij aan hen. Een aantal jongens vertellen over hun leven, hoe moeilijk ze het hebben, dat ze hun gezin moeten onderhouden terwijl ze geen opleiding genoten hebben. Het is erg ontroerend, de verhalen zijn echt en oprecht, wat zij doen is overleven. Iets waar wij ons geen voorstelling van kunnen maken...gelukkig.

We vallen van de ene verwondering in de andere, de tegenstellingen zijn groot in dit land.

s' avonds gaan we naar FORTAL, carnaval. Een enorme dansende massa mensen in een optocht achter grote carnavalwagens aan. Er wordt veel gedanst, gelachen en er is veel muziek.

Fortaleza is een verrassend grote stad. In mijn beleving was het een stad van een paar honderd duizend mensen, maar Fortaleza telt wellieft twee miljoen inwoners. Een grote stad en sinds een paar jaar een hele grote toeristische trekpleister, vooral voor Europeanen en daarbij natuurlijk ook Nederlanders. Langs de boulevards kun je je hart ophalen bij de satehut, Eetcafé de Klomp, Bar Holanda en allerhande andere feestcafé's en disco's. Voor als je de geweldige Braziliaanse muziek, het heerlijke eten en de heerlijke sappen zat bent... of niet.

Ik ben naar Fortaleza gegaan om een andere reden. Ik ben een aantal dagen op bezoek geweest bij ARCA een Braziliaanse stichting die sport gebruikt als middel tot ontwikkeling. Net als in andere steden heeft Fortaleza een hoop arme wijken en arme mensen. Om hen van de straat te houden en hen dingen te leren gebruikt ARCA sport en spel, iets wat veel Braziliaanse kinderen en jongeren aanspreekt. We hebben het toch over het land van voetbal!

Ik ben bij ARCA terecht gekomen via Tio Loiro, een Nederlandse stichting die een steun organisatie in Nederland is van ARCA, een soort Nederlands broertje/zusje. Tio Lorio zamelt sportmateriaal in voor het project, legt contacten met vrijwilligers van sportopleidingen (ALO), zorgt voor financiële steun (zo is bijvoorbeeld elke euro die Tio Loiro ophaalt drie euro waard door ondersteuning van het PPP-plan van Wilde Ganzen en ICCO) en als belangrijkste geven ze voorlichting over het leven van mensen in sloppenwijken in Nederland en in Brazilië (aan Nederlandse toeristen) en wat de rol van sport en spel kan betekenen in het verbeteren van hun leefomstandigheden... Een interessante samenwerking, waar ik later meer over vertel.

ARCA heeft een aantal projecten lopen, van buurthuizen, surfscholen tot voetbalschooltjes. Zo worden o.a. er dagelijks in en voor een bepaalde buitenwijk sport en spel activiteiten georganiseerd voor groepen jongeren, waarbij de lessen worden opgedeeld in groepen van jonger dan 14 en ouder dan 14. Activiteiten gebeuren op een groot voetbalveld, waarnaast sinds deze kerst een groot community huis is gebouwd waar ze ook sportlessen in geven, spullen opslaan en bij elkaar komen na de activiteiten. Een belangrijke ontmoetingsplek en niet alleen voor de kinderen. Het is ook belangrijk de ouders te betrekken bij de activiteiten en hen te laten begrijpen wat hun kinderen doen. Zonder steun van hen kan het project niet verder groeien.

ARCA gelooft in een gouden driehoek: jongeren zelf, school, ouders/familie. Een driehoek van educatie die elkaar kan versterken, maar elkaar ook tegenwerken als de meningen verschillen. Om dit te versterken wordt er elke week een koffieuurtje met de ouders gehouden waar ze kunnen kletsen, maar ook het project beter leren kennen en de vorderingen van hun kinderen kunnen volgen.

Het belangrijkste doel is preventie. Preventie van drugs, bendes, prostitutie en alle andere problemen die zich in Fortaleza voordoen. Het is een diep gat waar je in kan vallen en waar moeilijk uit te komen is. Waar de toeristen zijn, de buurt Beira Mar of Praia Iracema is ook waar het geld is en veel prostitutie en straatjongeren te vinden zijn. ARCA richt zich ook gedeeltelijk op deze groep vaak jonge mensen, maar de problemen zijn zeer gecompliceerd en het is moeilijk om ze uit dit bestaan te halen. Drugs is een groot probleem, maar prostitutie net zo hard, want 'vraag' is er zat. Het heeft zelfs voor een extra groei in toerisme gezorgd, het aantal Europeanen in midlife, dan wel full life-crisis is aanzienlijk en helaas komen velen onder de noemer 'sextoerisme'. Het wordt behoorlijk tegengewerkt, er zijn campagnes tegen seksueel misbruik en de wetten zijn

aangescherpt, maar je houdt het toch helaas niet helemaal tegen. Elke avond na ik overdag een project heb bezocht wordt ik erg ongemakkelijk bij de aanblik van oudere mannen in strakke spijkerbroeken, hippe kettinkjes, hawaii shirtjes en een jonge dame aan de zijde.

Maar gelukkig bied ARCA mij en andere toeristen de mogelijkheid om Fortaleza van een andere kant te bekijken. Toeristen kunnen op bezoek naar het net opgebouwde community centre, kunnen voetballen tegen straatjongens of surflessen krijgen van jongens uit de achterbuurten. Het is onderdeel van hun doelstelling om meer bewustzijn te kweken. Alle drie mag ik meemaken, we lopen onder andere door de wijk waar sinds kort langs een groot voetbalveld het nieuwe community centre staat. Daar worden voor verschillende groepen jongeren sport- en spel activiteiten georganiseerd, i.s.m. stagiaires van de ALO. Van voetbal, tot Jui-Jitsu, aerobics, tot wat wij op school gym noemen. Het is tevens een opvang waar gegeten en gedronken kan worden na het sporten, waar spullen worden opgeslagen, waar een medisch informatiecentrum komt en een werkplek voor de jongeren. Op het terrein staat ook het huisje van de beheerder van het terrein, Alberto. Vol trots geeft hij een rondleiding als ik mijn camera tevoorschijn tover, zelfs het hondenhok mag ik van binnen bekijken...

Na het sporten komt er een grote groep van jongens van 14 en ouder het buurthuis binnen om na het sporten wat te drinken en koekjes te eten. De aanwezigheid van een aantal Europeanen zorgt voor een hoop geschreeuw, gelach en bewijsdrang, 'ik ben het beste!'. Maar ook vragen en interesse. 'Guga!' hoor ik opeens gegild worden en iedereen wijst naar me. 'Guga!' wordt er lachend bevestigd van alle kanten. Opeens lijkt ik op hun geliefde tennisheld Gustavo Kuerten, ik zie het eerder als een hint om weer eens naar de kapper te gaan.

Die avond wordt het voetballen een kleine Nederland - Brazilië. Een aantal jongens hebben zich opgegeven voor de wedstrijd met jongeren uit de achterbuurten. Op een klein veldje wordt er op blote voeten een 6 tegen 6 opgezet. Wat een gezellige avond ballen moest zijn, werd een fanatieke sensationele pot, waarbij team Nederland met 4-3 wint (met 4 goals in de tweede helft). De Brazilianen voelen zich benadeeld omdat twee Nederlandse jongens met schoenen voetballen en dan hou je toch in als je een sliding inzet... Na afloop drinken we een colaatje en maak ik nog even een babbeltje met de jongens. Of ik wat te eten voor ze heb, thuis is er niks. Twee zaken chips was het enige wat er te kopen was, dus hebben we die met z'n allen opgeschrokt. Toch blijft dat een onvoorstelbare gedachte, geen eten thuis...

Deze vorige genoemde activiteiten zijn met name gericht op het kweken van meer bewustzijn onder Nederlanders en andere toeristen. Eén van de pilaren van het werk van ARCA/Tio Loiro. Maar het belangrijkste werkt ligt met name op het vlak van hulp naar binnen toe, de buurt en de jongeren ontwikkelen, een kans geven op een betere toekomst. Het lesgeven aan jongeren, het creëren van werkmogelijkheden, het informeren van de buurt en ouders, betere mogelijkheden creëren voor de toekomst door sportontwikkelingswerk. Zo zijn er een hoop jongeren die natuurlijke leiders zijn die op het kantoor werken en daar ook lessen krijgen in o.a. Engels en EHBO. Zij gebruiken hun natuurlijk leiderschap om hun kennis over te dragen aan de jongeren in de wijken. Zo heeft ARCA ook een surfschool opgezet waar een aantal jongens surflessen geven aan jongeren uit de buurten en aan toeristen. Aan het laatste verdienen ze iets (buiten zelfrespect). Tijdens mijn bezoek werd de laatste hand gelegd aan een supervet bespoten surfbus, waarmee ze een mobiele surfschool gaan starten, zo is er meer flexibiliteit en vervoersmogelijkheden en dus uiteindelijk meer surflessen en... meer inkomsten. Het project heet 'Surfando para o vida', wat vrij vertaalt 'surfing for life' betekent, want dat is het, surfen geeft hen de mogelijkheid op een

De laatste twee dagen trek ik op met een aantal toffe jongens die zich bezig houden met de surflessen. Met Dôdô, Kid en Joel ga ik onder andere naar een meertje waar zij windsurflessen krijgen van Tamara, een Nederlandse ALO student. Het doel is hen zo goed op te leiden, zodat ze straks windsurflessen kunnen geven aan toeristen, waarschijnlijk ook onze toeristen. Dôdô is al golfsurfleraar, een getalenteerd surfer en geeft lessen aan toeristen op praia do futuro en twee keer per week geeft hij surfles aan jongeren uit de wijken. De buurt heeft een eigen surfschool aan het strand van Barra de Ceara, een arme buurt aan de rand van Fortaleza, waar de barakken en bouwvallige hutjes op het strand staan. Bij bezoek krijg ik een klein 6'2 plankje van Dôdô aangereikt en spring het water in met alle jongens. Het is waarschijnlijk de meest surrealistische omgeving waar ik ooit heb gesurft; kleine rommelige huisjes aan een rommelig strand worden door een laaghangende zon belicht terwijl links in de verte de rijen flats van het centrum aan de horizon staan. 'Dit is het echte strand van Fortaleza!' roept Dôdô tussen de golven door. Gebeurt niet vaak

dat er één of andere Europeaan in het water ligt van hun wijk, maar alles is cool, surfen is onze gemeenschappelijke liefde en we spreken een gemeenschappelijke taal (Kelly Slater! No no, Rob Machado is beter! bla bla cutback bla bla tube... etc...) Ik zie de jongens met een grote glimlach de golven af razen en voor hun is dit een heerlijke manier om hun energie kwijt te kunnen en dagelijkse problemen te vergeten.

Nadat ik een hele dag gezellig met de jongens heb gesurft en heb gezien hoe ze windsurfen onder de knie krijgen zou je hen dagelijks bestaan bijna vergeten. Maar later die middag laten de jongens ieder vol trots hun huis zien, hun familie en hun belangrijkste bezittingen. We worden overal warm ontvangen, de moeder van Joel snelt zich naar de winkel om een fles drinken voor ons te halen. Zijn pa zit buiten op de stoep, heeft helaas geen werk meer en is ook nog eens ernstig ziek. Hij heeft een stoma nodig, maar hij moet nog een half jaar wachten, mensen uit deze wijken krijgen geen voorrang... In een kleine voorkamer waar hij in een hangmat slaapt laat hij een fotoboek zien, waarbij zijn doping en bekering tot de kerk (op zijn 14e) een rode draad is. Dôdô woont in een zo mogelijk nog kleiner huis (3 bij ... 7?) met een grotere familie (met zn 9-en). Zijn belangrijkste bezittingen zijn zijn surftrofeeën (derde van de regio) en een poster van 'Dôdô en Juninho', waaruit blijkt dat hij ooit een lokale hit heeft gehad met een goede vriend van hem. Met een slecht gestemde gitaar zingt de charmeur knipogend voor de Alo dames 'you are my sunshine after the rain'... Zijn broertjes en zusjes zijn meer geïnteresseerd in de tv (soap is religie hier). 19 jarige Kid woont een steenworp verder op met moeder, broertje en zusje. Vader woont er niet meer en zelf is hij ook al vader van twee. Op z'n 16e werd Bruno geboren, die nu bij de moeder woont, een gedeelte van het weinige geld dat hij verdient staat hij af aan zn kinderen...

Hartverwarmt door hun trots, verwelkoming en levenskracht en tevens onthutst door de realiteit en problemen van hun leven zit ik 's avonds aan een caipirinha in het centrum. In een aantal dagen heb ik zoveel mooie mensen leren kennen en tevens hun dagelijkse realiteit kunnen aanschouwen. De problemen zijn heel groot, maar de oplossing ligt 'm met name in educatie. Voor veel jongeren is sport daarbij een extra motivatie om te leren en verder te kijken in het leven. Voor vele problemen ligt er een lange weg in het vershiet, maar als ik nu al zie wat voor plezier jongeren beleven aan de projecten van ARCA en de mogelijkheden die hen geboden wordt (van afleiding tot educatie en voor sommigen zelfs werkgelegenheid) kan ik niks anders dan veel respect hebben voor wat hier is opgezet en vindt ik dat iedereen die naar Fortaleza komt hier van moet weten en dit moet beleven...

